

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 7. května 2024 ve věci č. 49014/16 – *A. K. proti Rusku*

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně shledal, že propuštěním stěžovatelky ze zaměstnání učitelky na podkladě fotografií, které uveřejnila na svém soukromém profilu na sociálních sítích a z nichž byla patrná její sexuální orientace, došlo k porušení jejího práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy a zákazu diskriminace podle článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelka byla od roku 2011 zaměstnaná jako učitelka hudby ve státní škole pro děti se speciálními potřebami. V prosinci roku 2014 s ní zaměstnavatel pracovní poměr ukončil z důvodů jejího „nemorálního chování“ poté, co byl rodiči několika žáků upozorněn na fotografie, které stěžovatelka zveřejňovala na svém profilu na sociální síti. Na fotografiích je zachycena, jak líbá jiné ženy, a na jedné ukazuje zdvižený prostředníček. Stěžovatelka před vnitrostátními soudy neúspěšně namítala, že neexistují žádné důkazy o jejím nemorálním chování a že rozhodnutí zaměstnavatele ukončit její pracovní smlouvu bylo motivováno její sexuální orientací.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 A ČLÁNKU 14 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka na poli článků 8 a 14 Úmluvy namítala, že rozhodnutí zaměstnavatele ukončit její pracovní smlouvu bylo nepřiměřeným zásahem do jejího soukromého života, který bylo motivován diskriminací z důvodu sexuální orientace.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že pojem „soukromý život“ podle článku 8 Úmluvy je velmi široký a zahrnuje mimo jiné i sexuální orientaci a sexuální život osoby (*S. a Marper proti Spojenému království*, č. 30562/04 a č. 30566/04, rozsudek ze dne 4. prosince 2008, § 66), jakož i spory mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, pokud se týkají společenské a profesní pověsti jednotlivce, jeho profesní role a kariérních vyhlídek (*Denisov proti Ukrajině*, č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. září 2018, § 126–130).

Soud již dříve připustil, že profese učitele a s ní související značný vliv na žáky, spolu s nízkým věkem dětí a jejich zranitelností, mohou odůvodnit omezení práv učitelů podle článku 9 Úmluvy (*Dahlab proti Švýcarsku*, č. 42393/98, rozhodnutí ze dne 15. února 2001). Stejně tak mají učitelé jako autority zvláštní povinnosti a odpovědnost podle článku 10 Úmluvy, a to i mimo školu (*Vogt proti Německu*, č. 17851/91, rozsudek ze dne 26. září 1995, § 60). Podle Soudu se tyto zásady uplatní i v případech na poli článku 8 Úmluvy.

Obecné zásady týkající se článku 14 Úmluvy relevantní pro projednávanou věc byly shrnuty ve věci *Vallianatos a ostatní proti Řecku* (č. 29381/09 a č. 32684/09, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, § 76–77).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Mezi účastníky nebylo sporu o tom, že propuštění stěžovatelky ze zaměstnání představovalo zásah do jejího soukromého života podle článku 8 Úmluvy, který byl proveden na základě zákona a sledoval legitimní cíl ochrany mravnosti dětí. Soud se proto dále zabýval otázkou, zda bylo rozhodnutí zaměstnavatele přiměřené a zda nebylo diskriminační.

Soud úvodem podotkl, že ze spisového materiálu vyplývá, že sexuální orientace stěžovatelky sehrála v odůvodnění vnitrostátních orgánů významnou roli. I kdyby však Soud přisvědčil argumentu vlády, že sexualita stěžovatelky rozhodující nebyla, a že za podobně „nemorální“ chování (tj. za zveřejnění

fotografií zobrazujících náklonnost k intimním partnerům, aniž by byly obscénní nebo sexuálně explicitní) by byl propuštěn jakýkoli jiný učitel, je takový následek podle Soudu zjevně a hrubě nepřiměřený sledovanému legitimnímu cíli. Existuje totiž řada jiných kázeňských opatření (napomenutí, důtka atd.), které vnitrostátní orgány mohly využít. Propuštění učitele s odpovídající kvalifikací, dobrou pověstí u rodičů i žáků a bez předchozího výskytu stížností nemohlo být nezbytnou, jedinou a okamžitou sankcí. Pokud jde o fotografii se zdviženým prostředníčkem, použití takového gesta považoval Soud sice za nevkusné, nicméně jelikož vnitrostátní orgány pouze poukázaly na existenci fotografie, aniž by se jakkoli zabývaly okolnostmi jejího pořízení, omezenou přístupností na sociální síti či posouzením slučitelnosti jednání stěžovatelky s etickými normami platnými v žalovaném státě (srov. *Peradze a ostatní proti Gruzii*, č. 5631/16, rozsudek ze dne 15. prosince 2022, § 44), Soud nebyl schopen dovodit, jak by toto gesto mohlo samo o sobě odůvodnit uložení tak závažné sankce. Soud proto dospěl k závěru, že propuštění stěžovatelky z důvodu zveřejnění fotografií zobrazujících náklonnost k jiným ženám a gesto zdviženého prostředníčku představovalo nepřiměřený zásah do jejích práv podle článku 8 Úmluvy.

Vnitrostátní soudy ve svých rozhodnutích tvrdily, že stěžovatelka nebyla propuštěna na základě své sexuální orientace, ale na základě jednání, které bylo touto orientací zjevně determinováno. Podle Soudu však sexuální orientaci jednotlivce jako takovou nelze oddělovat od toho, jak je projevována v soukromí nebo na veřejnosti, jelikož jde o prvky soukromého života, které jsou chráněny článkem 8 Úmluvy. Zveřejňování fotek z cest a večírků na sociálních sítích pro přátele je běžné. Neexistuje žádný důkaz o tom, že by závěry vnitrostátních orgánů o nemorálním jednání stěžovatelky byly založeny na něčem jiném než na její sexuální orientaci. Vnitrostátní orgány tedy zacházely se stěžovatelkou rozdílně bez zvlášť přesvědčivých a závažných důvodů, (*Vallianatos a ostatní proti Řecku*, cit. výše, § 77). Soud tedy shledal, že došlo také k porušení článku 14 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.